

FIGYELŐ

A szlovenszkói magyar kisebbség kulturális egyesületeinek működéséről

A kisebbségi kultúrafejlesztés és nyelvápolás eredményes működésének élő példája a szlovenszkói magyarság három egyesülete; a pozsonyi Toldi-kör, a komáromi Jókai-egylet és a kassai Kazinczy-egyesület. Vezetői kiváló írók, művészek és a komáromi bencés tanárok.

Az említett három régebbi nagy egyesületen kívül a többi városokban és falvakban kisebb egyesületek alakultak; ezek az Országos Magyar Közművelődési Egyesület lobogója alatt tömörülnek. Egyik leglelkesebb vezetőjük az itt is ismert Szombathy Viktor író; nagyrészt neki köszönhető, hogy a legkisebb faluban is kultúrházat létesítettek.

Céljuk, hogy minél nagyobb téren irodalmi életet teremtsenek. Az ifjúságot is a maguk körébe vonják. Sokat szerepeltetik őket a hetenként megismétlődő kultúrelőadásaikon, melyek alkalmat adnak az újabb tehetségek bemutatkozására.

Irodalmi, képzőművészeti és zenei osztályuk van. A heti kultúrelőadásokon kívül hangversenyeket, szabadoktatási és műkedvelő előadásokat, képző és iparművészeti kiállításokat rendeznek.

A három legrégebbi egyesület működése egyöntetű. Részletesebben a komáromi Jókai-egyesület működéséről szövegek.

Hatalmas barokkstilű palotában székel a Jókai-egyesület. Itt nyert elhelyezést a múzeum, a képtár, a könyv-

tár és a kiállító és hangverseny terem, melynek egyik falát teljesen leborítja Feszti Árpád történelmi tárgyú festménye „A bánhidai csata”.

Az egyesület humánus vezetői pompás műtermet bocsátottak a szobrászok és festők részére, ahonnan nem egy európai hírnévre emelkedett művész indult el.

Hasonlóan a Híd Zentán rendezett tavalyi kép- és szobor kiállításához, ők is megrendezik minden évben növendék-kiállításukat; a kisebbség nagy lelkesedéssel pártfogolja a szegénysorsúak továbbképzését. Ösztöndíjjakkal támogatják az arra rászorulókat és kisebb-nagyobb tanulmányútra küldik ki őket.

Legnépszerűbbek a heti kultúrelőadásai, melyeket változatosabbá tesz valamelyik testvéregyesület kiküldöttének vendégszereplése. Például, mikor Mécs László maga adja elő a költeményeit. Ez olyan lelkesítő példaként hat az ifjúságra, hogy a következő alkalommal a kisdíákok is mécslászlói formában igyekeznek a közönség elé kerülni.

Másfél—két órás műsorok ezek; felolvasás, néhány zeneszám, szavalókórus és a fiatal írógárda bemutatkozása.

Különösen a szavalókórus ér el nagy sikereket, amikor a kisdíákok vékony gyerekhangjától kezdve a nyolcadikos basszusig együtt szaval a lelkes diákság.

Az első jó oldala a szavalókórus-

nak, hogy összetartja az ifjúságot, mert mindenki kivétel nélkül résztvehet benne; ha nem szólórészeket adja elő, a kórusban szavalhat.

A legnagyobb sikert az énekkel kombinált kórus érte el a Jókai-egylet egyik estélyén. Vak sötétségben szólalt meg a kórus, majd az egyik szólista nem szavalni, hanem énekelni kezdte a ráeső részt. Az egyes beszélők fejét megvilágító reflektor-fénynél látszott, hogy a hősokeket megszemélyesítő szólisták korhű jelmezt viseltek a nagyobb hatás és megértés kedvéért.

A szavalókórusallal egyszerre lehet megemlíteni a zümmögőkórusukat. Ebben a zümmögve daloló kórusban leginkább a bariton és basszus-hangok érvényesülnek. Főképpen megzenésített költeményeket adtak elő.

Színielőadásaiak túlszárnyalják a műkedvelő kereteket. Ezen a téren a pozsonyi Toldi-kör vezet gárdájával, amely a művészettel határos színvonalon áll.

A zenei élet erősen fejlett; az ifjúsági ének- és zenekarok és a különböző dalárdák évenként versenyre kelnek, melyből nem egyszer a munkásdalárdák kerülnek ki győztesen. Ez is bizonyítéka annak, hogy mennyire bevonják a társadalom minden rétegét az együttműködésbe.

Jellemző példa az együttműködésükre az országos dalosverseny. Évenként rendezik meg, melyen a köztársaság összes számottevő dalárdái képviselve vannak.

Főlemelő élmény volt az egyik szabadtéri előadásuk, a város főterén játszódott le. Az énekkarok szerenádok adtak a városnak, utána pedig megfelelő számú cigányzene kísérettel hat-száz torokból felcsendült a „rácsos kapu, rácsos ablak“ és ezt követték a szebbnél-szebb magyar dalok. A közönség egy része a kivilágított és fel-

virágzott ablakokból mint páholyokból tekintett le a téren feketélő tömegre.

A rendezést a Jókai-egylet cserkészei látják el, akik ugyancsak kiveszik a részüket mindenütt; saját ének-, zene- és szavaló kórusuk van; Jókai cserkészek vitték el a prágai jamboreen a szavaló- és zongora verseny első díját; feltűnést keltett táboruk a maguk faragta kerítéssel, amely a sátrakkal együtt piros muskátlival volt körülvéve.

Hangversenyekről is gondoskodik az egyesület, ahol a szimfonikus és kamara-zenekarok működnek közre; a szlovénszkói szólistákon kívül nagy áldozatok árán külföldi művészeket is szerepeltet. Csak a magyarországi művészek közül említek néhányat; az ősz Hubay mestert és európai hírvő növénydekeit: Zathureczkyt és Farkas Mártát, Bartókot, Basilidest szólaltatja meg a Jókai-egyesület. Zenei téren az egyesület legkimagaslóbb eseményei közé tartozik a Szent András templomban lezajlott Schmidthauer Lajos orgonahangversenye. Nemzet és valláskülönbség nélkül töltötte meg a közönség a templom minden zugát és áhítatos csendben hallgatta a nagy művészt. Hogy ezek a nagy művészek is szívesen tesznek eleget az egyesület meghívásának, mind az előre haladott kultúrellet mellett tanúskodnak.

Az egyesületek működését az együttérzés és összetartás jellemzi. Így emelkedhettek csak arra a magas színvonalra, amelyen állnak. A kisebbség áldozatkészsége lehetővé teszi az állandó terjeszkedést és az ifjúság anyagi támogatását.

Azokat pedig nem kell biztatni. Dolgozni akarnak, haladni, minden percet kihasználva minden képességükkel a létért küzdeni.

Kiró